

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal 9-77

El. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályaszíven és vidéken 5 lej Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELOFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 1150

Félévre — — — 600

Negyedévre — — 320

Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—

Egyes szám — — 3—

1927 június 27 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 141 szám

5687 Szíván 27

Büvészmutatványok a zsidó jelöléseknél

Amikor a Zsidó Választási Blokk az országos választások alkalmából újra zászlót bontott s meghirdette a maga pozitív programját, az a csoport, amely elenyésző Erdélyben s az Uniunea fogalmát vallja magáénak, külön utakra lépett. De ugyancsak külön utakat követtek azok az erdélyi zsidók is, akik magukat a magyar párthoz tartozónak vallják. A Zsidó Választási Blokk szilárdan kitartott koncepciója mellett s ennek a koncepciónak — amely a zsidóságnak az állam életében való egészséges elrendeződését kívánja — következményeképpen a nemzeti parasztpárttal kötött választási paktumot, amely már a múltban is maradék nélkül honorálta a zsidó kisebbségi álláspontot.

Az Uniunea bukaresti utasításra a liberális párttal keresett kapcsolatot, a magyarpárti zsidók pedig, akik között nem sokkal több a szavazó, mint a képviselőjelölt, a kisebbségi blokk listáján jelölték magukat.

Míg a választási blokk egészséges programot dolgozott ki, amely a zsidóság problémáinak minden ágára kiterjed és ennek a programnak alapján kezdte meg a választási akciót, addig a liberálisokkal és a kisebbségi blokkal tartó zsidók főképpen csak arra hivatkoztak, hogy a liberális párt, illetőleg a kisebbségi blokk mandátumhoz juttatja az erdélyi zsidóság képviselőit. Eltekintve attól, hogy a mandátum egy-magában nem orvosság az ország zsidóságának százele bajára, ma az a helyzet, hogy ezek a beigért mandátumok is egyelőre a holdban vannak.

Mert mi történt? A liberális párt az Uniunea-val kötött megállapodás értelmében két mandátumot ígért az erdélyi zsidóságnak. Megállapodás szerint az egyik jelölt a máramarosi, a másik a bihari listán lett volna jelölve. Tegnap már hirt adtunk arról, hogy a liberális párt máramarosi tagozata a párt központja utasításának ellenére is vonakodik felvenni a zsidó jelöltet a listára. Ma már arról számolhatunk be, hogy a liberális párt bihari tagozata hasonló álláspontra helyezkedett és a jelölt listát benyújtotta, anélkül, hogy arra a zsidó jelöltet felvette volna. A liberális orientációt követő Uniunea-nak van tehát eddig két képviselőjelöltségre ígérete, de képviselőjelöltje Erdélyben még nincs.

Ez az érem egyik oldala. Az érem másik oldalán állanak a magyarpárti zsidó jelöltek, akiknek egy egész halom képviselőjelöltjük van, de amint azt már tegnap megírtuk, a jelöltek gondos óvatossággal úgy vannak megszámozva, hogy előre százszázalékosan holtbizonyos, hogy a kisebbségi blokk listáján, ha akármilyen csoda is történik, egyetlen zsidó képviselő sem jut hat be.

Mi tehát a helyzet? A helyzet ma már mindenki előtt világos. A Zsidó Választási Blokk nemcsak programatikusan szempontból képviseli az erdélyi zsidóságot, de csak a Zsidó Választási Blokknak van zsidó mandátumra biztos kilátása. A nemzeti parasztpárt komolyan állta a választási kartell és dr. Fischer Józsefet, a Zsidó Választási Blokk elnökét a nemzeti párt egyik főfészkében, Máramarosban a lista második helyére jelölte, ami megválasztását bizonyossá teszi.

A választási előcsatározásokból komoly tanulságokat vonhat le tehát Erdély zsidósága. Nem lehet ma már kétséges senki előtt sem, hogy az erdélyi zsidóság morális és egzisztenciális érdekeit egyedül a Zsidó Választási Blokk

van hivatva megvédeni és csak a Választási Blokk programja tudja az ország politikai életében méltóságát képviselni a zsidóságot.

Fáj nekünk, hogy egyáltalában szóba kerülhetett az erdélyi zsidóság háromfelé való orien-

tációja, de szent a meggyőződésünk, hogy a mandátumokkal való büvészkedések leckéje vissza fogja téríteni azokat, akik külön utakon indultak el, az Országos Zsidó Választási Blokk imponáló és egészséges soraiba.

Angliában szimpátiával fogadták Titulescu külügyminiszter kinevezését

Bratianu Jonel táviratváltása Markovits jugoszláv külügyminiszterrel, Brianddal és Poincaréval. Mihalache elmondja, hogyan hiúsult meg a nemzeti parasztpárt és a liberális párt tárgyalásai

(Bucuresti-Bukarest, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belpolitikai élet súlypontja ma a fővárosból a vidékre toldott át, ahol a különböző pártok vezetői megkezdték kortesutjukat. Valamennyi párt serényen készül a jelölésre és a legtöbb kerületben már be is adták a jelölőlistákat.

A kormány tagjai, a belügyminiszter és a miniszterelnök kivételével, valamennyien választási kortesuton vannak. Míg a liberális párt miniszterei, köztük elsősorban Tatarescu belügyi államtitkár a választási akciót készíti elő, addig Bratianu Jonel a kormány külpolitikai kapcsolatait igyekszik kimélyíteni. Bratianu Jonel a mai nap folyamán több táviratot küldött a kisantant és a szövetséges hatalmak külügyminisztereinek.

Ilyen táviratot kapott Marinkovics jugoszláv külügyminiszter Bratianutól, aki közli, hogy átvette a külügyek vezetését és örömeinek ad kifejezést, hogy a két ország együttműködésén és kapcsolatai kimélyítésén közreműködhet. Ez az együttműködés a kisantant keretein belül a béke biztos záloga. Marinkovics választásban köszönetet mond a táviratért és a maga részéről is örömet fejez ki, hogy Bratianuval együtt működhet a román-jugoszláv szövetség megerősítésén.

Briand és Poincaré üdvözlik Bratianut

Táviratot küldött Bratianu Jonel Briandhoz is, örömeinek adva kifejezést, hogy Franciaország és Románia baráti kapcsolatainak továbbfejlesztésén működhetnek. Briand táviratában köszönetet mond Bratianu üdvözléért és személyes kapcsolataikra is hivatkozva, annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a közös érdekek által összekapcsolt két ország közös együttműködést fog kifejtetni.

Poincaré miniszterelnök is táviratozott Bratianunak és jókívánatait fejezte ki az ország konszolidációjának további híréhez.

Az angol sajtó kedvezően fogadja Titulescu külügyminiszteri kinevezését

Ma Bukarestbe távirat érkezett, amelyben Titulescu londoni követ közli, hogy a liberális kormányban felajánlott külügyminiszteri tisztséget elfogadja és szerdán, vagy csütörtökön Bukarestbe érkezik.

Londoni jelentések szerint az angol sajtó rendkívül kedvezően fogadja Titulescu külügyminiszterségét és legalkalmasabbnak itéli arra, hogy Európa és a Balkán mai külpolitikai nehézségei között a román külügyeket vezesse. A „Daily Telegraph” magasztaló cikket ír és ki-

fejt, hogy az ő személyisége garancia arra, hogy nem fogja egyetlen állammal a barátságát, vagy szövetségét keresni, ami a balkáni diplomata szokott hibája, hanem az új külügyminiszter fenn fogja tartani a jó viszonyt Angliával, Franciaországgal és Olaszországgal. A lap kiemeli Titulescu érdemeit a Románia iránti bizalom helyreállítása körül, elsősorban Románia háborús adósságainak rendezésénél folytatott londoni, párisi és newyorki tárgyaláson.

Kolozsváron a pártok benyújtották jelölőlistáikat

Dr. Vajda Sándor volt miniszterelnök a nemzeti parasztpárt listavezetője

Vasárnap este telik le a képviselői és szenatori jelölőlisták benyújtásának határideje. A határidő letelte előtt egy nappal, szombaton délelőtt nyújtották be a pártok jelölőlistáikat, egyes listák azonban még ma sem teljesen komolyan bizonyították magukat, hogy a sok jelölt ambiciózus párttag miatt a lista összeállítása igen nehéz, majdnem olyan nehéz, mint bekerülni a parlamentbe.

Elsőnek a liberális párt nyújtotta be listáját, amelynek élén dr. Alexandru Lepadatu kultuszminiszter áll. A listán dr. Titu Gane egyetemi tanár, dr. Fabius, dr. Pordea és dr. Dan Parten ügyvédek szerepelnek még sorban. A liberális párt szenátorjelöltje Nicolae Banescu egyetemi tanár.

Dr. Socol Aurél, dr. Emil Hatiegan és dr. Juliu Hatiegan a jelöltek egész seregétől szekundálva ugyancsak ma délelőtt terjesztették be a törvényszék elnökéhez a nemzeti parasztpárt a jelölőlistáját. A lista élén dr. Alexandru Vaida Voievod, volt miniszterelnök, a nemzeti parasz-

párt harcos vezére áll, aki az elmúlt liberális és Averescu-kormányok alatt is Kolozsmegyét és Kolozsvárt képviselte a parlamentben. Utána dr. Emil Hatiegan egyetemi tanár, a kolozsvári egyetem jogi fakultásának dékánja következik, dr. Sever Dan, a Stirbey-kormány pénzügyi államtitkárja, dr. Socol Aurél ügyvéd, Mihail Serban, a Gazdasági Akadémia tanára és végül dr. Viorel Tilea, a „Chemarea Tinerimeii” vezetője, a nemzeti parasztpárt legtalentusabb fiatal politikusa.

A központi pártvezetőség határozata értelmében az avereskánusok is beterveztették jelölőlistájukat, amely a következőképpen hangzik: 1. dr. Octavian Prie, 2. Dr. Dragomir Silviu egyetemi tanár, 3. Dr. Sebastian Bornemisa, a „Biruinta” igazgatója, Mota diákvezér sógora, 4. Dr. Sebastian Nicolau középiskolai tanár, 5. Ion Agarbiceanu író, 6. Dr. Laurian Gabor, Goga személyi titkára.

A kisebbségi blokk listájának élén gróf Bethlen György, a magyar párt elnöke áll. A

Hitközség

temény

(nese) izraelita hit-

tó, metsző-előimád-

etbeni lakás, ezen-

sa (cca 12,000 lei),

előimádkozásért kü-

szul.

ók, hogy szabály-

rgősen nyujtsák be

ásárhely.

1-én elfoglalandó,

szettnek lesz meg-

19-en.

g 500 L.

nyók

cók

érfi- és

áza,

14.

könyv

zinda-

nyók,

rész-

ozatában:

artoznak:

anachja (1927)

ben, tanulmányok

itor, regény

llytsága, regény

lélek a szocializ-

a, regény

éves férfi, regény

metafizikája

ána

—Egyiptom ut-

a — portókölt-

Megrendelhető

önyvosztályában

10.) Kolozsvári

atalában vehetik

elefon-rendelésre

nyilt s kitűnően

uri panzio

skal, ezidén már

megnyilik.

külön étterem.

olgal, előjegy-

né, Diciosan-

Nyári ujdonságok

Mindig a legegánsabb, leginomabb és legolcsóbb az

Grenadinok

selymek

etc.

AU PRINTEMPS

divatárú-
házban

Mátyás király-tér 18. a Központi szálloda épületében

szocialisták listavezetője *Jumanca József*, a dolgozók blokkjé Nagy Géza magántisztviselő. Összesen tehát öt listát nyújtottak be a kolozsvári törvényszékhez.

Feltűnő, hogy szenátort csak a liberális párt és a kisebbségi blokk jelöltek eddig, a többi pártok még nem terjesztették be szenátorjelöltjeik névsorát. Ez vasárnap folyamán minden bizonnyal még fog történni. Szenátort választanak a pártokon kívül a professzionális kamarák: kereskedelmi és iparkamara, a mezőgazdasági kamara, az ügyvédi kamara, azonkívül a megyei és községi tanácsok és végül az egyetem tanári kara. A kereskedelmi és iparkamara ipari szakosztálya dr. *Marcus Mihail* jelölte szenátorul, a kereskedelmi szakosztály egy csoportja *Jon Lepadatu* volt pénzügyminisztert, másik része *Jonel Comsat* kandidálta.

Mihalache elmondja a nemzeti parasztpárt és liberális párt tárgyalásai meggyűlésének történetét

Az a szélcsend, amely a liberális és nemzeti parasztpárt, valamint sajtóorganaik között a tárgyalások ideje alatt honolt — a liberális kormány uralomra kerülésével egy csapásra felborult, hogy a harc annál nagyobb élességgel folytatódjék. A nemzeti parasztpárt organumai nyíltan azzal vádolják meg *Bratianu Jonel* miniszterelnököt, hogy erőszakos választási részmét honosított meg az országban. A bukaresti „Lupta” legújabb számában *Mihalache*-nak, a nemzeti parasztpárt legintranzigensebb vezérének egy éleshangú nyilatkozatát közli, amely hűen visszatükrözi az utóbbi napok politikai változásai keltett hangulatot.

A nemzeti parasztpárt két kívánsága

„Midőn az ország — mondja *Mihalache* — fellélegzett egy pillanatra az *Averescu*-kormány bukása után, amelyet úgy kergettek el, mint egy rossz szolgát, felhangzott a királyi szó: *Szabadválasztásokat*. Az egész ország ujjongva fogadta az uralkodó szavát. Most azonban váratlanul kidugta füleit a takaró alól a nagy tirannus. Összes büvészmutatványait igénybevette, hogy minisztériumokat és képviselői mandátumokat ígérve nekünk, kötelezessen bennünket kormányzóprogramunkról való lemondásra és az országgal szemben megfogadott ígéreteink elárulására. Az, hogy a liberálisok megegyeztek velünk programban, egyszerűen hazugság. Mi két dolgot közöltünk *Bratianu Jonel*lel: Először, hogy nem mondhatunk le kormányzói programunkról és másodszor, hogy nem állithatunk közös listákat a liberálisokkal.”

Néhány adalék a szabadválasztásokhoz

Nagyváradról telefonálja tudósítónk, hogy a rendőrség ma délelőtre becitálta a város területén működő összes sofföröket. Itt közölték velük, hogy a megye területén csak a rendőrség speciális engedélyével szabad közlekedni. Ugyanezt a motorbicikli-tulajdonosoknak is tudomására hozták. Ilyen speciális engedélyeket pedig igen korlátolt számban állít ki a nagyvárad rendőrprefektura.

A „Lupta” jelenti *Kisenevből*, hogy *Beszarábia* területén ismét életbeléptették a kivételes intézkedéseket. Az országrész területén egyik helységből a másikba csak a polgári és katonai hatóságok avizójával ellátott igazolvánnyal lehet közlekedni.

A „Biruinta” jelenti *Tordáról*, hogy *Péter Iulian* prefektus ma délelőtt becitálta a városban található összes automobiloikat, amelyek közül a jobbakat visszatartotta a prefekturának. A „Biruinta” szerint a liberális kortések céljaira.

Az események fogják megmutatni, hogy mennyiben válnak be azoknak a próféciái, akik

„Ime néhány példa, hogyan válaszolt *Bratianu Jonel* néhány szóba került kormányzói kérdésre: Kértük az ostromállapot megszüntetését és a kivételes intézkedések felfüggesztését, mire *Bratianu* így válaszolt: „Ez meg fog történni, fokozatosan, a szükségességek és lehetőségek keretein belül”. A választási törvény módosítására vonatkozólag: „Megváltoztatjuk azokat a részeket, amelyek a gyakorlatban rosszaknak bizonyulnak”. Végül a közigazgatási törvény megváltoztatását és szabad községi választásokat kértünk az egész ország számára. A válasz így hangzott: Rendben van, de a liberálisokkal való kartellben. Ez pedig azt jelentette volna, hogy a mi szavazataink utján liberális polgármesterek kerültek volna az ország összes városai élére.

A helyzet világos: *Bratianu* azt szeretett volna csinálni belőlünk, mint amit *Averescu* tábornokból csinált: Az ő politikájának vak eszközeit, de súlyosabb körülmények között az ő kormányán belül és a mi szavazataink segítségével.

Kollaborációs kormány alatt mi mindig is szabadválasztások utján, az ország akaratának megfelelően létrejött kormányt értettünk és ezt abban az esetben, ha a választások — szabad voltak folytán — nem biztosítják egy pártnak az abszolút többséget. De lehet-e elképzelni a szabadválasztások értelmének csunyább kijátszását, mint egy választások előtti megegyezést program nélkül, azoknak a fogadalmaknak elárulásával, amelyek égisze alatt a párt létrejött?

julius 7-ikének igen pesszimistikusan néznek elébe.

Bratianu Vintila sem fizeti ki az avereskanusok kiutalásait

Bratianu Vintila pénzügyminiszter megerősítve elődje, *Popovici Mihály* intézkedését, elrendelte, hogy a költségvetési felesleget kiutalt, de még ki nem fizetett összegeket ne fizessék ki. Ugyancsak megtiltotta a volt kormány által megvásárolt ingatlanok vételárának kifizetését.

Cyklamen

virágüzlet megnyílt

Strada N. Jorga (Jókai-utca) 2.
a Newyork szállodával szemben

Olcsó könyvhét

A legjobb magyar, német, francia könyvek félig ingyen. Kezdődik *Unit-utca* 16 sz. alatt f. hó 27-én. Egyetlen hét!

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruháját molymentesíti **Cink Cluj**

HUSZADIKSZÁZAD

FIRMIN GEMIER, a párisi Odeon színház igazgatója színes és széles nyilatkozatokban ünnepli most, még a múlt év első felében felvetett eszméjét, mely napjainkban valósul meg először Párisban. Az eszme a Világszínpad, — a Festival International du Theatre...

A Világszínpad eszméje meglehetősen szépet akar: teremteni egy szervezetet, mely drámaíróknak és színészeknek alkalmat nyújt arra, hogy műalkotásaikat, illetve alakításukat *anyanyelvükön* mutathassák be Párisban... Ez az egyik cél. A másik: megteremtése és megszervezése egy színháznak, melyben minden nyelvek és nemzetek drámai alkotásai *francia* nyelven kerülnek bemutatásra...

Firmin Gemier egy histryó és egy literátor bőbeszédűségével nyilatkozik most fűnek-fának az eszméről, mely kétségtelenül a háború óta mind sürűbben fellépő s a nemzetek kulturális együttműködését célzó intézmények és szervezetek mintájára pattant a Francia Színpad Szervező Egyesületének egy multévi gyűlésén *Andre Rivoir* agyából... Az eszme alig egy év alatt megvalósulása stádiumába lépett. Az előadások május vége óta már javában folynak. A héten kerültek sorra a dánok. Ugyancsak a héten kapott meghívást a budapesti Vígyszínház egy, előreláthatólag júliusban sorra kerülő előadássorozat tartására... És így tovább. A szervezet működik...

Az előadásokkal kapcsolatban természetesen számos nemes cél van összekötésben még s ezek a célok lényegükben mind arra futnak ki, hogy megteremtsék a drámaival és színpaddal összefüggő mindennemű művészeti és mesterségek nemzetközi szervezetét, mely részben a közös érdekeket védi, részben pedig ápolója és regulátora, kísérleti terepuma azoknak a művészeti törekvéseknek, melyek ebben az ágba fellépnek...

A Világszínpad tehát meglehetősen grandiózus és összetett szándékkal létesült s az eszmei cél nagyon szimpatikus: az emberiség egységes voltának megnyilvánulása, — a különböző nemzeti és népi színpad művészetek összeműködése, — egész messziről: egy közös drámai ideológia kialakítása, — a minden nemzetek és népek testvériségének, mennyei fároszának egy újabb területen való kibontakozása...

... *Firmin Gemier* eszméje első pillanatra nagyon fascinálan hat. — Ha azonban közelebbről megnézzük és meggondoljuk, hogy a Világszínpad állandó székhelye Páris s a nyelv, melyben a világ drámaikat megnyilvánulni kell — a francia, akkor némi skepszis fogja el az olvasót. És méltán. Páris, még ha a világosság városa is, csak egyik városa a földkerekségnek s a francia nyelv is, ha a legkidolgozottabb is annak a közlésére, ami az emberi szívben és agyban forrong, mégis csak egyik nyelve a földkerekség számos nyelveinek. S ettől a gondolatától nincs messze egy másik. Az, hogy a világszínpad ebben a formájában, állandó székhelyével s a francia nyelvvel szinte csak egy párisi, nyári színházi attrakciónak hat. Ha már attrakció-jellege nyilvánvaló, akkor közelálló az a gondolat is, hogy az egész szinte csak egy nagystíli üzleti idea. Ha pedig félig meztelenül, félig pedig kendőző jókarral vesszük: világirodalmi kurzus párisiaknak arról, hogy egyebütt is írnak drámát, sokszor jobbat, mint Párisban s hogy egyebütt is van színjátszás s ez azután mindenképp különb, mint a párisi...

Mert amit még a világszínpad-i vállalkozás dicseretére fel lehet hozni, az édes kevés. A nagy cél: a nemzetek közelhozása egymáshoz és megértése, valamint a művészetpolitikai szándékok: — mindezek csupán szép szavak, melyekből hull ugyan valami csöpp a valóságba, — a valóság azonban az ilyen törekvések mentén mégse változik el. Irodalmi eszközökkel a nemzetek megértése és köze-

ledése egymáshoz s a nyelvi akadályok hető lenne az eszpedalom révén már emást a nemzetek. vánultak meg az egörög tragédia, osztályok ujkori dr eszméket, melyek megértések legm akkor ép a görög dráma, általában a

Az új

és az

(Bécs, június 27.) Ma délelőtt a hitvesgyilkos Grozavescu pontját és a permutatózó érdeklődő Valóságos élet-halál bécsi törvényszék az érdeklődők és lesi a legújabb művészvilág egy újabb részleteit. megöltöttek az előkelőbb Bécs re nyokból rekrutáló

A mai tárgyalásokat, amelyek sugalmazások alapjak szerint Grozavescu zavarában követte menekül az igazságot. Ma délelőtt mély: Grozavescu társadalom itélhez állapította a szaksege indokolt volt fogja Grozavescu

Ma délelőtt 9 órást dr. Aichinger bevont elmeorvosok küdtszék. Az első a vádlott nem sztekenységben, amnősíteni. Arra a vescu né tettének lett volna öntudalaszol a professzokát nyújtja ennek hogy Grozavescu rognyi látta, magget vetni életének, amit elkövetésor — tényként vádlott rendkívül gerlékeny idegállás szerint fokozta a sodik gyermeke tes tett előtt foktudat, hogy nem amelyre ő anyit magát.

Véleményem a vádlott sokat a bűnselekmény mértékben előm hogy patológiai szelni lehetne.

Ehhez a vélaorvosszakértő is

A tanuvallom államügyész emé gyilkossággal vámondotta az új

Aszta

ledése egymáshoz sohasem fog megvalósulni s nem a nyelvi akadályok miatt, — ez talán kiküszöbölhető lenne az eszperantóval, de azért, mert az irodalom révén már eddig is megérthették volna egymást a nemzetek. Hisz ép a drámai nemből nyilvánult meg az ember legtestvéribb szellemei. A görög tragédia, a keresztény dráma s a polgári osztályok újkori drámái hirdették mindig azokat az eszméket, melyek az emberek és nemzetek közti megértések legmagasabb anticipációi. Am ugyanakkor ép a görög és keresztény és újkori polgári dráma, általában a dráma, mint az emberi küzde-

lem legtipikusabb műfaja igazolja: tragédia csak ott van, ahol két ember beszél s ahol ez a két ember nem érti egymást. Tehát mindig és mindenütt. A testvériesülés kék távolok mithosza, — elérhetetlen vágy, — illetve elérhetetlen az eszmékben. Megvalósítani csak az eszmék nélküli tiszta és egyszerű valóságban lehet...

Ezért — sajnos — a Világszínpad mai megvalósítása sem egyéb érdekességnél, mely megkapja az olvasót, — mögötte azonban édes kevés az, ami a kitűzött cél irányába valóban vezet.

Gaal Gábor

Az ügyész elejtette Grozavescuné ellen a gyilkosság vádját

és az elmeszakértők véleménye alapján csak emberöléssel vádolja

(Bécs, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt folytatta a bécsi esküdszék a hitvesgyilkos Grozavescuné pörének tárgyalását. A per tárgyalása ma érte el kulminációs pontját és a per iránt az első napoktól kezdve mutatkozó érdeklődés ma elérte tetőpontját. Valóságos élet-halálharc folyt a jegyekért a bécsi törvényszék épülete előtt, ahol állandóan az érdeklődők és kíváncsiak hatalmas csoportja lesi a legújabb híreket, a bécsi társadalom és a művészvilág együttes szomorú szenzációjának újabb részleteit. A tárgyalótermet zsúfolásig megtöltötték az érdeklődők, többségük a legelőkelőbb Bécs reprezentánsaiból, főleg asszonyokból rekrutálódik.

Grozavescuné ellen szól a szakértők véleménye

A mai tárgyalás eloszlatta azokat a híreszteléseket, amelyek a gyilkosság után nyilván sugalmazások alapján szárnyra keltek és amelyek szerint Grozavescuné Kövesdy Nelli elmezavarában követte el véres tettet és így megmenekül az igazságszolgáltatás büntető keze elől. Ma délelőtt elhangzott a szakértői vélemény: Grozavescuné tudatában volt és így a társadalom ítélhezik fölötté. Mindenesetre megállapította a szakértői vélemény, hogy ingerültsége indokolt volt és ez a körülmény enyhíteni fogja Grozavescuné büntetését.

Az elmeorvosok kihallgatása

Ma délelőtt 9 órakor nyitja meg a tárgyalást dr. Aichinger elnök. Tárként az ügybe bevont elmeorvosokat hallgatja ki az esküdszék. Az első szakvélemény elmondja, hogy a vádlott nem szenved olyan nagyméretű féltékenységekben, amelyet elmebajnak lehetne minősíteni. Arra a kérdésre, mely szerint Grozavescuné tettének elkövetése pillanatában nem lett volna öntudatánál, határozott nemmel válaszol a professzor. Legfrappánsabb bizonyítékát nyújtja ennek a feltevésnek az a tény, hogy Grozavescunének, mindön férjét összerogyni látta, magának is szándékában volt véget vetni életének. Tudatában volt tehát annak, amit elkövetett, — mondotta a professzor — tényként kell megállapítanom, hogy a vádlott rendkívül ingerlékeny természetű. Ingerlékeny idegállapotát minden valószínűség szerint fokozta az a körülmény is, hogy második gyermeke halva született meg. A végzetes tett előtt fokozta azt az idegállapotot az a tudat, hogy nem utazhatik el férjével Berlinbe, amelyre ő annyi szuggesszív erővel elhatározta magát.

Véleményem szerint — folytatta a tanu — a vádlott sokat szenvedhetett házasságában, ami a bűncselekményre való hajlamosságát nagymértékben előmozdította, anélkül azonban, hogy patológiai értelemben elmezavarról beszélni lehetne.

Ehhez a véleményhez a másik megkérdezett orvosszakértő is csatlakozott.

Az ügyész elejti a gyilkosság vádját

A tanuvallomások elhangzása után Dr. Tuppi államügyész emelkedett szólásra. Bár a vádirat gyilkossággal vádolja meg Grozavescunét, — mondotta az ügyész — a gyilkosság vádját

elejtem és emberölés vádjá miatt emelek vádat a vádlott ellen. A vádlott vallomása ugyanis arra enged következtetni, hogy tette az emberölés kritériumait meríti ki csupán. A gyilkosság ugyanis az előre megfontolt szándékot kell előfeltételezze a gyilkostól, holott jelen esetben a vádlott tagadja, mintha előre megfontolt szándékból követte volna el cselekedetét, sőt vallomásában állította, hogy nem is tudott arról, amit cselekedett.

Az ügyész hosszasán fejtegette ezután, hogy

A szerb király amnesztiát adott a sajtópör miatt éfítéli Novák Tomiszlávnak, aki a kattarói tengerészlázadás megszervezője volt

(Belgrád, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy történelmi nevezetességű epizód főhőse került újra az érdeklődés központjába Belgrádban. Sándor jugoszláv király rendeletére Novák Tomiszláv, a „Jadranski List“ volt főszerkesztője tegnap elhagyta a fogházat, ahová egy cikke miatt került és ahol tizhavi büntetéséből öt hónapot ki is töltött.

A király amnesztia-rendelete minden bizonynyal nemcsak a kitünő tollu újságírónak szólt, hanem annak a nemzeti hőnek, aki 1917-ben a kattarói tengerészlázadást megszervezte, amelyet Horthy Miklós, a jelenlegi magyar kormányzó a legkönyörtelenebb, a legvéresebb kézzel vert le.

Novák Tomiszlávot, amikor elhagyta a fogházat, a belgrádi lapok tudósítói megostromolták kérdésekkel, amelyekre Novák Tomiszláv néhány újabb érdekes epizód elbeszéléssel válaszolt. Elbeszéléseiből különösképpen azok a részletek érdekesek, amelyek mintegy közelebbről megvilágítják Horthy Miklós erőszakos jellemét.

Novák Tomiszláv a kattarói lázadás leverése után egy évvel később találkozott Horthy Milóssal Pólában, amikor már a monarchia frontján teljes volt a bomlás, a magyar flottát részben Jugoszláviának, részben az olaszoknak szolgáltatták ki és minden vonat a visszaözönlő magyar katonákat vitte.

Novák Tomiszláv eimesélte, hogy éppen a pólai pályaudvaron tartózkodott, amikor Horthy Miklós tengernagy jött vele szembe, aki éppen egy vonatra akart felülni, hogy Magyarországra visszatérjen. Novák Tomiszláv, aki akkor már az antant déli frontja parancsnokságának vezénylete alatt állott, megállította Horthy Miklóst és megkérdezte tőle:

— Hova megy tengernagy ur?

Horthy Miklós, aki pedig akkor már egy levert és szétbomlott hadsereg főzisztije volt, a legnagyobb felindultsággal válaszolt a kérdésre s indulatosan ráordított Novákra:

— Tisztelegjen!

— Ezt nem tehetem és nem is teszem meg, — válaszolta Novák Tomiszláv, — mert Ön nem parancsnokom többé, az én feletteseim utban vannak Szalonikiból, hogy átvegyek az Ön flottája felett a parancsnokságot.

Horthy Miklós brüszk magatartással, anélkül hogy válaszolt volna, sarkon fordult és egy elsőosztályú kocsiába akart beszállani, mialatt

Jacobus
 kélmefesték
 gyapjú, leggyapjú gyapot
 felselyem kélmék
 felcsővere
 Vagy. képviselő Romániában
KOFFLER & Co
 Budapest, Orbuz N. 5

a gonosz szándék esete nem foroghat fenn, hiszen Grozavescu megöletésében feleségét semmilyen motívum nem vezethette.

Dr. Steger ügyvéd, a bécsi ügyvédi kar doyenje polemizál az ügyész konkluzióval.

— Emberölés esete teljesen ki van zárva — mondotta Steger dr. — itt vagy előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkosság történt, vagy pedig olyan elmezavarról lehet szó, amely a gyilkosságot teljesen kizárja.

A replika után a törvényszék határozathozatalra vonult vissza.

teljesen lerongyolódott katonák tömegesen lógtak a harmadik osztályú kocsi lépcsőin és ütközökn. A kihívó magatartásra Novák Tomiszláv hasonló magatartással felelt s rászólt a volt tengernagyra:

— Adja ide a kardját!

Horthy azonban a felszólításnak nem tett eleget s annak ellenére, hogy Novák revolvvert fogott rá, következőket mondotta:

— Nem adom oda a kardomat, mert tovább akarom szolgálni királyomat s így azt nem adom oda a csöcseléknek.

Ebben a pillanatban a vonat megindult s Horthy, felkapaszkodva egy harmadik osztályú kocsiára, továbbállott.

Hogy azután a volt tengernagy hogyan szolgáltatta tovább királyát, az mindenki előtt ismeretes.

15000

francia és kristály
szerviz pohár

kiárusítása
15, 30, 60

leiert

FISCHER
üvegudvar CLUJ

Karlsbadi ebédlők 960

— Briand felgyógyult. Párisból jelentik: Briand külügyminiszter, aki a genfi konferenciáról betegen tért haza Franciaországba, teljesen felgyógyult és jelenleg vidéki birtokán üdül.

Asztaláról soha ne hiányozzon a valódi „Familia“ kenyér

Cluj

Móse Hess : A zsidó nacionalizmus profétája

„Róma és Jeruzsálem“ című főművének
új héber nyelvű kiadásához

Az elmúlt évszázad közepétől, amikor az asszimiláció hullámai ifjaink legkiválóbbjait sodorták a keresztelő-medence felé, csendült fel a káotikus zürzavarban a zsidó nacionalizmus profétájának hangja:

„Ó, bárcsak elmehetnék a nagy szétszórottságban élő testvéreim tizezeihez, hogy fülükbe harsogjam: emeld fel lobogódat Izrael, emeld fel, ne félj! Benned van elrejtve az élettől duzzadó mag, amely évezredek álmát alussza; de éltető nedve még nem száradt ki; dus természet fog még hozni, ha majd lepattan róla az a kemény burok, amely avatatlan vezérek büne miatt tapadt hozzá, amikor újra bele lesz plántálva a termékeny történelmi humuszba, ahol majd égi harmat öntözi.“

„A Sechina pihent Izraelen nemcsak a régi időkben, amikor az isteni titok kísérte; rajta nyugszik ez valahányszor a történelem letér arról a vágányról, amelyen régente haladt, hogy új utakon haladjon — valahányszor az emberi társadalom új teremtményt készül szülni...“

Selomo Majmon a filozófus, Hess kortársa, ismeri a zsidóságot és eltávolodik tőle; s Móse Hess, a kivülálló és az alkotó, közeledik hozzá, életrekel a nemzeti eszmét és a héber történelem lobogóját emeli magasra.

Amint a költő szeme előtt nincs abszolút rutság és abszolút pusztulás, úgy tűnik el Hess szeme elől a zsidóság minden fogyatéksága; az ő számára minden pont világít s minden esemény anyagát képezi profétái látomásainak. Ártatlanság csendül ki minden szavából, ártatlanság és néptalány...

„Amint nem ért el testvér testvértől és ember embertársától, azt el fogja érni egyik nemzet a másiktól.“

„Ő hiszi, hogy „az utolsó szabadságharcban lehetetlenség lesz, hogy minden egyes nép fel ne ismerje a jóakarót az ellenségben.“ Hiszi, hogy „annakidején a világ valamennyi népe fel fog figyelni a zsidóságra, amely saját országában és saját földjén nemzeti életet akar élni.“ „A zsidók hite a lélek halhatatlanságában határos a Megváltó eljövételében való hittel.“

„A zsidó vallásnak egy nagyon értékes ajándéka van, amelynek Sabbath a neve. A szombat megőrzésében ölt testet az az eszme, amely lelkünket mindig eltöltötte, az eszme, amely szerint az elkövetkezendő napok magukkal fognak hozni egy napot, amely egészen szombat lesz, ez a történelmi szombat, amint-hogy a mult magával hozta a természeti szombatot. Vagy más szavakkal: aminthogy a természet elérte a tökéletesség legmagasabb fokát, ugyszintén a történelem is a teljességhez fog jutni e hatalmas erjedési processzus után. A világ teremtését elbeszélő dolgok csak a szombat miatt lettek teremtve; a Tóra a következőket beszéli el erről: „Amikor az Isten befejezte művét a természeti világban és az ember élő lény lett, társul szegődött az örökkévalóhoz a társadalmi világ megteremtéséhez: akkor kezdődtek meg munkanapjai a történelemnek, amely ünnepleni fogja szombatját, miután ő is befejezte művét a messiási időkben...“

Mint egy természettudós, úgy kezdi meg Hess is kutatásait a kezdetől, a világ és a bolygók teremtésétől, átvonul a természet és a szükségszerűség cselekményein, amíg elérkezik az emberiségnek népek, törzsek, kulturák, vallások, mozgalmak és haladásokban való megnyilvánulásáig. S mindezekre csak azért van szüksége, hogy megalapozza a zsidóság nemzetiségét és egyrészt a tudomány utolsó eredményeként tüntesse fel, másrészt, hogy ezzel

megfejtse a történelmi, társadalmi és egyéni élet összes problémáit. Azt írja egy helyen, hogy a vallások nemesebb értelemben való egyesítése oly módon lehetséges, ha a zsidó vallást a tudományos vallás fokáig emeljük.

A messiás eljövételében vetett hitem az volt részemre, régebben is, ami most: az összes történelmi kultúrnépek ujjaéledésében való hit, amely az alacsony törzsek magukhoz-emelése által valószínűsíthető meg. A megjövendő Zsidóországban is csak a szabadság uralkodását látja, a Szabadság és az Igazság uralkodását, amelynek fényénél az egész emberiség fog haladni.

„Még az új idők kezdetén egy messiánusi mozgalom keletkezett a keleti országok és a tenger partján lakó zsidók között, egy olyan mozgalom, melyhez hasonló nem volt a zsidó monarchia összeomlása óta, — egy mozgalom, melynek hamis profétája Sabbatai-Cövi és igaz profétája Spinoza volt. Az új farizeusok és mellékszeketők, azaz: reformátorok, rabbik és chaszidok, mind el fognak tűnni a föld színéről, amikor korszakunk válságba fog jutni és a történelem letérdel, hogy utoljára szűljön...“

Spinoza — Móse Hess mestere — az ő Messiása és farsza Istent-kereső harcában: benne látja a zsidó szellem utolsó megnyilatkozását. De ha Hess nem csupán proféta, hanem oknyomozó történész is lett volna, — akkor saját magától kérdezte volna azt a bennünket annyira megrendítő kérdést: Miért taszította el magától a zsidó népet az ő utolsó megnyilatkozását két kézzel? „Róma nem egy napon épült fel, Jeruzsálem ujjaépítése

Kinevezték Vojkov utódját

VARSO, június 25. A meggyilkolt lengyelországi szovjetkövet, Vojkov utódjává a népbiztosok tanácsa Semenjacovot a külügyi népbiztosság tagját nevezte ki, ki a napokban Varsóba érkezik, hogy ott átvegye hivatalát.

Letartóztattak két egyetemi hallgatót a kolozsvári tanfelügyelőségi panama ügyében

(Cluj-Kolozsvár, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári tanfelügyelőség milliós sikkasztási botránya ügyében a lankadatlanul folyó vizsgálat egyre újabb és újabb hullámokat vet fel és mindjobban világosságot derít a panama összes részleteire. A mai nappal a vizsgálat újabb fordulathoz érkezett el: Leonida Persescu vizsgálóbíró, a II. számú vizsgálóbírói kabinet vezetője ma délelőtt kihallgatta, majd elrendelte Anton Huniade és Avramutz Miroa egyetemi hallgatóknak, a tanfelügyelőség volt tisztviselőinek letartóztatását, akik a vizsgálat által produkált akták szerint hasonlóképpen részesei voltak a nyugta-hamisításoknak és nemcsak tudtak feletteseik üzelméről, hanem azokat ténylegesen elősegítették.

Egy millió lejnél több az állam kára

Ismeretesen több, mint negyedfélve annak, a tanfelügyelőség sikkasztási botránya napfényre került. Tanügyi körökben több, mint egy éve sutogták már, hogy a tanfelügyelőség sulyos visszaélések történeke a tanítók fizetéseivel. Több tanító, akik nem jutottak rendszeresen pénzükhez, vizsgálatot kért a közoktatásügyi minisztériumtól. A vizsgálat azután megállapította, hogy nemcsak, hogy a működő tanítóknak nem adják ki rendszeresen fizetésüket, hanem már két év óta hamisított nyugták segítségével olyan tanítók fizetéseit veszik fel a kolozsvári tanfelügyelőségnek, akik egyáltalán nem is léteztek. A vizsgálat első fázisában letartóztatták Emil Lupu hivatalfőnököt, majd négy héttel ezelőtt Olteanu tanfelügyelőt, mint a hamisítások értelmi szerzőit és végrehajtóit. Megállapítást nyert, hogy az évek során több,

Ne szalassza el szerencsését!

A esl. oszt. sorsjáték lényegesen meg lett javítva az új játékhöz, melynek húzása már f. é. július hó 20-án kezdődik. Rendeljen azonnal, tekintet a készlet cselely voltára, sorsjegyet a szerencséjéről mindenütt közismert UNGÁR BANKHÁZTÓL Kosice (Kassa) Malom-u. 20., ahol a legutóbbi húzáson többek között 200.000, 60.000, több 50.000 stb. stb. nagy nyeremények lettek megnyerve. A sorsjegyek árai: 1/1 80, 1/2 40, 1/4 20 és 1/8 10 k. Nevezett cég szívesen szolgál prospektussal és felvilágosítással.

is sok időt igényel — írja Hess egy másik helyen. Egy nap alatt is felépülhetett volna Jeruzsálem — fűzi hozzá szkeptikus gunnyal Berdicevszky — ha Spinoza is hozzánk szegődött volna, a mi ősrégi örökségünkhez, Jeruzsálem építőihez... Schön Dezső

mint egymillió lejjel károsították meg az államot a hamis nyugták segítségével.

Ki volt a főbűnös?

Ugy Lupu, mint Olteanu tanfelügyelő a kolozsvári törvényszék fogházának lakója azóta. Lupu Emil a kihallgatások során bevallotta bűneit, azonban kijelentette, hogy ő eszköz volt csupán felettese, így elsősorban Olteanu tanfelügyelő kezében. Olteanu kezdetben mindent állhatatosan tagadott, utóbb azonban a terhére rótt büncselekmények legnagyobb részét beismerte. Olteanu írta alá a hamisított nyugtákat és az ő avizója alapján fizette ki azokat a tanfelügyelőség pénztára. A vizsgálóbíró előtt azonban hangsúlyozta a tanfelügyelő, hogy a hamisított nyugták között olyanok is vannak, amelyekről ő azt hitte, hogy jók és jóhiszeműen írta alá azokat.

Erélyesen folyik tovább a nyomozás

Már a vizsgálat első fázisában nyilvánvaló volt, hogy Olteanu és Lupu nem egyedül követték el a hamisításokat. Még akkoriban beidézte és kihallgatta a vizsgálóbíró Anton Huniade joghallgatót, a tanfelügyelőség volt tisztviselőjét, aki azonban tagadta, mintha az üzelméről tudomása lett volna. Avramutz Csernovitzban tartózkodott és így őt nem hallgathatta ki a vizsgálóbíró. Néhány nappal ezelőtt Avramutz is Kolozsvárra érkezett. Miután Olteanu tanfelügyelő úgy Huniadera, mint Avramutzra terhelő vallomást tett, Persescu vizsgálóbíró ma délelőtt elrendelte előzetes letartóztatásba való helyezésüket. A letartóztatottak elismerik, hogy Olteanutól különböző összegeket kaptak, de ezeket különórászás címén vették fel és a hamisításokról nem volt tudomásuk. A vizsgálatot Persescu vizsgálóbíró a legnagyobb eréllyel folytatja tovább.

Önre nincs szükség,

ha nem áll a taunt ember színvonalán. Önnek van szüksége az Ex Libris négy nyelvű könyvismertető folyóirat tájékoztatására. — Még ma rendelje meg Lepage-tól, Cluj. Évi előfizetés 120 lei, egy szám 20 L.

Pesti cégünk utján sikerült előnyös kötést szerezni és ezáltal az

összes világmárkás zongorákat

leszállított engros árban árusítom.

STERNBERG zongoranagyáruháza, ORADEA,
Bulev. Reg. Ferd. 14.

Mintás választ

S

divat-nagyár Cal. R

kir

SZ

Telefon

szia el
éjét!

en
az új
uzása
hó 20-án
nal, tekintet-
ra, sorsjegyet a
t közismert
HÁZTÓL
u 20., ahol a
özött 200.000,
stb. stb. nagy
verve. A sors-
40, 1/4 20 és
rivesen szolgál
világosítással.

Hess egy másik
lhetett volna Jeru-
s gunnyal Berdi-
hozzánk szegődött
khöz, Jeruzsálem
Schön Dezső

át

v utódjául a nép-
napokban Varsóba

a kolozs-
ében

tták meg az álla-
gével.

lt volt a főbűnös?
u tanfelügyelő a
zának lakói azóta.
során bevallotta
hogy ő eszköz
elsősorban Olteanu
u kezdetben min-
utóbb azonban a
k legnagyobb részét
hamisított nyugtá-
n fizette ki azokat
A vizsgálóbíró előtt
felügyelő, hogy a
lyanok is vannak,
jók és jóhiszeműen

ovább a nyomozás
sában nyilvánvaló
nem egyedül kö-
leg akkoriban be-
bíró Anton Huniade
volt tisztviselőjét,
ha az üzemekről
utuz Csernovitzban
hallgathatta ki a
ezelőtt Avramutz
után Olteanu fel-
t Avramutzra ter-
vizsgálóbíró ma
tartóztatásba való
ak elismerik, hogy
eket kaptak, de
ték fel és a hami-
uk. A vizsgálatot
nagyobb eréllyel

zükség,
vonalan. Önnek van
lvá könyvismertető
g ma rendelje meg
0 lei, egy szám 20 L.

P
á
r
i
s
b
ó
I
Mintás crepe de chine
Mintás georgette
P
á
r
i
s
í

Mintás grenadinok dus
választékban raktárra
érkeztek

Szabó
Jenő

női
divat-különlegességek
nagyáruházában - Cluj,
Cal. Reg. Ferdinand 5.

Kérem
kirakataim

szives megtekintését

Telefon 4-79 Telefon

A magyar pénzügyminiszter kijelentette, hogy Magyarország még egy inflációt nem bírna el

(Budapest, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar felsőházban Bud pénzügyminiszter ma hosszabb beszédben válaszolt a költségvetési vitában elhangzott felszólalásokra. Beszédének bevezetésében a tisztviselő-kérdéssel foglalkozott és hangsúlyozta, hogy az állam nem akar további B. listát felállítani, hanem a létszámcökkentést az állások be nem töltésével fogják végrehajtani. Elismeri, hogy a mai költségvetés mellett az állam céljait megvalósítani nem lehet, éppen azért minden törekvése oda irányul, hogy a költségvetés arányait megnövelje. Az állambáztartás egyensúlyát feltétlenül biztosítani kell, mert a magyar gazdasági élet még egy inflációt nem bírna ki.

terheli, miután a menekült tisztviselők nyugdíja óriási tételekkel terheli meg a költségvetést. A nyugdíjügyet a kormány a Népszövetség előtt eddig is napirenden tartotta és ezután is el fog követni mindent arra, hogy felszínen maradjon, mert a nyugdíjak terhe olyasvalami, amelyet nem Magyarországnak kellene viselnie. Beszéde végén a pénzügyminiszter felszólította a pénzintézeteket, hogy ha áldozatokra van szükség, tegyék meg kötelességüket a hiteligenyek kielégítésére, nehogy e tekintetben külföldre kelljen szorulnia az országnak. A hadikölcsön-valorizációval kapcsolatban kijelentette a pénzügyminiszter, hogy a 10 százalékos valorizáció, amely egyesekre semmit sem jelent, az államra óriási teherként nehezedik. Ezen a téren az egyetlen lenetséges ut a karitatív eljárás.

Rövidesen kibocsátás elé kerül a palesztinai belső kölcsön

Vasutak megváltására, kikötők építésére fogják felhasználni a kölcsönt. Kormányjövendelméből fizetik vissza a kölcsönt

(Jeruzsálem, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A palesztinai kormány hivatalos lapja, az „Official Gazette“ e hónap huszadikán közölte a kormány publikációját a négy és fél-millió fontnyi belső kölcsönről. Egyidejűleg közhírré tette, hogy az angol birodalmi parlament egy határozattal fölhatalmazta a birodalmi kincstárt, hogy a kölcsönre vállalja a garanciát, lord Plumer fölhatalmazást kapott a részvények, vagy bonok kiadására az Angol Bank útján. A kölcsön visszafizetését a palesztinai kormány jövendelméből fogják folyósítani.

kölcsön jövendelme főleg arra fog szolgálni, hogy visszafizettessenek azok az előlegek, amelyeket Nagybritánia a megszállás idején és később a vasuti építkezésbe investált. Egymillió fontsterlinget a palesztinai vasuti hálózat megváltására fognak fordítani. A kölcsön révén elért jövendelemből egymillió 260 ezer font sterlinget közvetlenül fizetnek vissza a brit kormánynak és ezzel is hozzájárulnak az angol adófizetők terhének könnyítésére. Nem hiszem, — mondotta a miniszter hogy öt-hat évvel ezelőtt valaki elképzelhette volna Angliában, hogy Palesztina ma abban a helyzetben lesz, hogy kötelezettségeinek ilyen nagy részét felezni tudja. A vasuti hálózat fejlődése mellett — tette hozzá Amery miniszter — kijavítják még a jaffai kikötőt és Haifából modern kikötőt fognak létesíteni, amely egyike lesz a Középkelet egyik legnagyobb és legfontosabb kikötőinek.

Emlékeztet még, hogy Amery gyarmatügyi miniszter az alsóházban a következőkben körvonalazta a kölcsön céljait: „Palesztina a háború óta erősen fejlődött és fejlődésének lehetőségé még mindig adva van. Az 1923—1924. üzletévben a bevételek és kiadások 1 millió 633 ezer font sterlinggel egyensúlyban voltak. 1924—1925-ben a bevételek 2 millió 100 ezer font sterlingre rugtak és a többlet kerekén 300 ezer font sterlinget tett ki. 1925—1926-ban a bevételek 2 millió 750 ezer font sterlinget tettek ki, a többlet 700 ezer font sterling volt. A

A kölcsönt, amelyre nagy előjegyzések történtek a londoni és egyéb tőzsdéken, a napokban fogják kibocsátani.

Vakmerő kasszafurást kíséreltek meg a medgyesi állomáson

A sikertelen betörés után elfogták a tetteseket

(Medias-Medgyes, június 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szinte páratlanul vakmerő kasszalopást kísérelt meg az elmúlt éjszaka folyamán a medgyesi állomáson két betörő. A vakmerő tolvajok éjszaka két óraker belopóztak a vasuti teherárupénztár helyiségébe és a többmázsasúlyú kasszákat leemelték helyéről, azzal a szándékkal, hogy olyan helyre szállítsák, ahol zavartalanul végezhetik el a feltörés munkáját.

kor közelben felhangzottak az éjjeli őr léptei és a betörők munkájukat abbahagyva, megugrottak.

A betörők, amint később kiderült, a helyzettel ismerős egyének voltak, akik a legalkalmasabb időt választották ki arra, hogy az egyébként forgalmas pályaudvaron végrehajtsák a jól kiesztelt kasszalopást. Az éjjeli órákban, amikor a teherárupénztár helyiségében senki sem tartózkodott, a két betörő, akik alkalmas időt várva, lesben állottak, belopóztak a pénztár helyiségébe és hozzáfogtak a hatalmas vaskassa kiemeléséhez. A betörők munkájukat olyan óvatosan és zajtalanul végezték, hogy a szomszédhelyiségben tartózkodó ügyeletes vasuti tiszt és kezelő személyzet nem hallotta a zajt, ugyancsak az állomásfőnök sem, aki a betörés ideje alatt nyugodtan aludt emeleti lakásában.

Az éjjeli őr felfedezése nagy ribilliót idézett elő a pályaudvaron, rövidesen a rendőrség is beindította a nyomozást, amely mára a betörők nyomára is vezetett. A rendőrségen ugyanis, amikor hire kelt a vasuti betörésnek, egy bérkocsitulajdonos jelentkezett, aki előadta, hogy a betörés napján felkereste őt egy Graef Martin nevű elbocsátott gyárimunkás, aki segítséget kért egy nehéz tárgy elszállításához és ezért 600 lejt ajánlott fel. A rendőrség rövidesen előkerítette ezt a munkást, aki a kereszt-kérdések alatt aztán bevallotta, hogy egy Pelgert nevű szőrrel és Máté János autóbusszulajdonossal szövetkezve, ő készítette elő a vasuti betörést, amelyet az éjjeli őr megzavart. Mindhármat letartóztatták és az erzsébetvárosi törvényszék fogházába szállították.

A betörők, miután az állványról leszedték a pénzszekrényt, hogy tompítsák az esetleges zajt, bevarrták a magukkal hozott zsákokba és kitalták a pályaudvar előtti folyosóra, hogy egy kétkerekű csomagszállító talyigán elszállítsák. Már majdnem sikerült a szándékuk, ami-

Hölgyeim! Előrehaladt idény miatt minden elfogadható áron árusít az

Ideal kalapszalón

a legújabb filz kalapok óriási választékban és átmeneti kalapok Cluj, Regele Ferd. 8.

Hirdessen az Uj Keletben

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánsági szolidaritás napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marion Ernő.
Feladós szerkesztő: Marion Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Vasárnap

5687. Szíván 26.
1927. június 26.

Hétfő

5687. Szíván 27.
1927. június 27.

Olvasóinkhoz!

Julius elsején új előfizetési évnegyed nyílik meg. Ebből az alkalomból felhívjuk előfizetőinket a díjak haladéktalan való szíves beküldésére, valamint azokat is, akik az előző hónapokról vannak hátralékban. Nyomatékkal és újból kérjük előfizetőinket és olvasóinkat: álljanak mellénk a gazdasági válság nehéz napjaiban.

Az Uj Kelet előfizetői barátai és ragaszkodó testvérei ennek az ujságnak. Közös harcok, a közös sors tájédmái egygő kovácsolták a lapot a közönségével. E súlyos időkben elvárjuk olvasóinktól, hogy szíves-lelékkel sorakozzanak az Uj Kelet mellé.

Kérjük összes előfizetőinket, hogy a beküldött postautalványok felhasználásával küldjék be az előfizetési díjakat és hátralékokat.

Az Uj Kelet kiadóhivatala

— Szövetségi szerződés Anglia és Egyiptom között. Londonból jelentik: Az angol fővárosban nagy szenzációt keltett a hír, hogy Fuad, Egyiptom királyát Servat, az egyiptomi kormány elnöke is elkíséri londoni útjára. Politikai körökben azt hiszik, hogy ezzel a látogatással alkalom adódik az angol-egyiptomi viszonyoknak új bázisra való helyezésére. Az angol sajtó annak a véleményének ad kifejezést, hogy ez a látogatás lesz a legjobb alkalom arra, hogy tartós szövetségi szerződés jöjjön létre Anglia és egyiptom között. Az egyiptomi kamara egyébként egyhangulag szavazta meg a király és a miniszterelnök utiköltségeiről szóló hitelt.

— Byrd újra elhalasztja startját. New-yorkból jelentik: Byrd repülő valószínűleg újból elhalasztja útját, mert kedvezőtlen légköri viszonyok mutatkoznak.

— Cachinnak be kell vonulnia a fogházba. Cachin és a kommunista-párt többi vezetője, akik aláírták a marokkói háború elleni manifesztumot, felhívást kaptak az ügyészségtől, hogy július 4-ig jelentkezzenek jogerős büntetésük kitöltése végett.

Égető lábfájás a nagy hőségben elmúlik, ha lábvizébe **PEDISAN** lábsót kever

— Nagy tüzvész egy orosz községben. Moszkvából jelentik: Ujlanov községben hat-száz ház, negyvenkilenc ember, négyezer marha a tüzvész áldozata lett. A kár egymillió rubelnél többre rug. A tüzet valószínűleg gyújtogatás okozta.

— A baktériumok sokat esznek. Varsóól jelentik: Mulatságos leleplezés történt a bronbergi gazdasági intézet egyik tanárával, Prus dr.-ral. A közoktatásügyi minisztériumban a főiskola elszámolásainál feltűnt, hogy a kutatások óriási összegeket emésztenek fel és a baktériumok táplálására havonként 150—200 kiló húst használnak fel. Mindez a Prus dr. vezetése alatt álló intézetben történt. A minisztériumi tisztviselő úgy gondolkodott, hogy ilyen husmennységgel nemcsak néhány baktériumtelepet, hanem egy kisebb állatseregletet is el lehetne tartani és feljelentést tett. A lapok szellőztetni kezdték Prus éhes baktériumainak esetét, azonban ugylátszik a hivatalos körök mégis féltek a botránytól és az egyik lapjelentés szerint azt a hivatalnokot, aki a lapoknak figyelmét az éhes baktériumokra felhívta, elbocsátották állásából.

* Orvosi hír. Dr. Rosenberger József bőrgyógyász urológus rendeléseit Str. Regina Maria (v. Deák Ferenc-u.) 28. sz. alatt ismét megkezdte. Rendel. d. u 2—5^{1/2} óráig.

— Carmen. (Filmbemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) Prosper Merimee világhírű novelláját, a Carment, amelyet Bizet dolgozott fel örökértékű operává, tegnap egy filmbemutató keretében láttuk megelevenedve a kolozsvári Magyar Színház filmszínpadán. A címszerepet Raquel Meller, a világhírű párisi színésznő játszotta, kinek vad szépsége és szenvedéllyel fűtött temperamentuma pompás keretűl szolgált ennek a regényes és mégis realis motívumokkal telített drámának. A kitűnő szereplő meggyőző erejű játéka nagyban emelték a vadregényes spanyol tájakról felvett eredeti felvételek, amelyek nemcsak drámaiságát, hanem levegőjét is közelebb hozták hozzánk ennek az izzó romantikájú históriának. Lenyűgöző és pompás film a Carmen, amelyet a rendezés precizitása is nemzetközi jelentőségűvé emel. A zenekar kitűnő stílusosságával mindvégig a Carmen opera melódiáit játszotta, ami szintén nagyban hozzájárul a film általános és összetett sikeréhez.

— A görög kormány akciója a baikáni kommunista propaganda ellen. Athénből jelentik: A görög kormány a Balkán-államok kormányait, Törökország kivételével felszólította, hogy a Balkánon elfajult kommunista agitáció ellen együttesen szervezzék meg a védekezést. Indítványozza, hogy elsősorban a balkáni rendőrőrnökök gyűljenek össze Athénben tanácskozássra. A görög akció mögött természetesen Anglia áll, mely támogatja a mozgalmat.

Bukarestben egy fegyveres rablóbanda kirabolott tízenegy vásáros. Bukarestből jelentik: Ma éjjel 12 órakor 14 vásáros igyekezett szekeréken a fővárosba. A Bolintint-uton Bukarest közelében egy rablóbanda megtámadta a szekereket. akiknek egyrésze ellenállott, azonban a rablók kegyetlenül megkínózták és megszurkálták őket, miközben pénzüket elrabolták. Azután egy autóbilt elvitették meg és rabolták ki a benneülő utasokat, akiket súlyosan meg is sebesítettek. A sebesülteket a bukaresti Brancoveana-kórházba szállították. Telefonrészítésre azonnal 100 csendőrt küldtek ki a helyszínre, akik megkezdtek a nyomozást. Több gyanús egyént máris le-tartóztattak.

Galgóczy magántanfolyam és Jogiszeminárium

Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 3. (Baross-utca). Elkészít középiskolai magánvizsgákra, érettségire, alapvizsgákra, szigorlatokra. —

Kitűnő jegyzetek.

— A Zsidó Nőegylet gyermekdelutánja.

A Zsidó Nőegylet, Calea Victoriei 85. számú házá-nak kertjében f. hó 26-án, vasárnap délután 5 órai kezdettel gyermekdelutánt rendez, melyre a közönség minél nagyobb számban való részvételét kéri. Tánc- és szépségverseny, konfetti- és szerpentin-csata, továbbá mindenféle más szórakoztató látványosságok fogják a közönséget szórakoztatni. Belépődíj nincs.

— Leszakadt a Mont Blanc egyik gleccsere. Milanóból jelentik: A Mont Blanc Breuv-névű gleccsere rászakadt a Notre Dame de Guerisa son nevű falucska mellett folyó patakra. A millió köbméternyi hótömeg a patak útját teljesen eltorlaszolta. Most, amikor a nyári idők beálltával a gleccser olvadni kezdett, a gleccser helyén hatalmas tó keletkezett. Utközben a gleccser a környék növényzetét teljesen tönkretette.

Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, fölfuvódásnál, gyomorégésnél, felbőfögésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél 1—2 pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet alaposan kifizűtjük az emésztőutakat. Köz-kórházi jelentésekben olvassuk, hogy a Ferenc József vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általános dicsérik. Kapható gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Amíg a szülők szórakoztak, csecsemőjük éhenhalt. Mariborból jelentik: A maribori rendőrség bűnvádi eljárást indított egy előkelő házaspár ellen, akik a napokban háromnapos kirándulást tettek Szlovéniában és amíg ők az uton mulattak, hathónapos kisgyermekük a legnagyobb linok között éhenhalt. A szülők négy gyermeküket otthon hagyták anélkül, hogy megfelelő élelemről gondoskodtak volna. A legidősebb gyermek, aki mindössze hét éves, a városban minden nap összekoldulta a szükséges élelmet, de teljesen megelégedett a hathónapos csecsemőről, aki a legnagyobb kínok között három nap múlva éhenhalt. A szülők hazatérésük után megdöbbenve vették tudomásul a halálhírt és önmaguk ellen feljelentést tettek a rendőrségen.

— A magyar légiforgalmi társaság betegszállító repülőgépeket csinált. Budapest-ről jelentik: A magyar légiforgalmi társaság a magyar mentőtársasággal megállapodott arravonatkö-zőlag, hogy repülőgépeket készítet, melyekkel a beteget vidéki városokból Budapestre szállítják.

— Zsarolt a párisi mulatók fényképező pincére. Párisból jelentik: Egy párisi pincér szabad idejében barátjával sűrűn volt vendége a Montmartre mulatóinak és nagy fényerejű gépeivel felvételeket készített a pezsgőző és táncoló párokról. A pincér sorra fényképezte a fesztelenül mulatozó dollármilliomosokat, más-nap reggel azután felkereste modelljeit és száz dollárért megvételre ajánlotta a felvételt, le-mezzel együtt. Az áldozatok belátták, hogy a nagy amerikai lapok száz dollárnál sokkal többet adnának a képért és fizettek. Párisban sok amerikai mulat és így a pincér fényképező-üzeme kitűnően jövedelmezett, míg véletlenül egy amerikai detektiv nem került a lemeze, aki följelentette a zsaroló pincért.

— Enyhén ítélték el a fellázadt francia tartalékosokat. Párisból jelentik: A haditörvény-szék tegnap ítélték a bourdlastici katonai tábor-ban fellázadt tartalékosok felett. Az ítélet szokatlanul enyhe, mindössze egy tartalékost ítélték egy évi fogházra, amiért társait bujtogatta.

— Előrenyomulnak Feng-Ju-Siang seregei. Pekingből jelentik: Feng-Ju-Siang kínai bol-sevista tábornok csapatai, amelyek nemrégén egyes-ültek Csankajsek seregréseivel, Tung-Mingnál átlépték a sárgafolyót és megkezdtek előnyomul-sukat északra.

— Tüzvész áldozata lett egy japán vá-ros. Tokióból jelentik: Dzugaszaki japán városkát tegnap tüzvész pusztította el. A városka 200 háza teljesen leégett, 20 ember pedig a romokban lel-te halálát.

— Haldoklik Nikolajevics Nikoláj orosz nagyherceg. Varsóból jelentik: Choignii kas-télyában nagybeteg fekszik Nikolajevics Nikoláj nagyherceg. Mintán állapota teljesen válságosra for-dult, betegágyához Vrangel tábornokot táviratilag hívták.

— Az új palesztinai középpárt progra-mot adott. Az Uj Kelet hírt adott az új parla-menti középpárt, a „Hitachdut Efrachit Lóumit“ megalakulásáról. A párt most tette közzé egy hir-detményben programját. A program szerint a párt kiegészítő része a cionista világszervezetnek. A párt az ujjáépítés alapelveként a nemzeti principi-umot jelöli meg és az egész kolonizációs munká-ban a népi irányzat érvényesülését követeli. Zsidó többség minél előbb való elérése esetén egészséges gazdasági alapok megteremtésben látja a párt a zsidó nemzeti otthonnak egyetlen garanciáját. Az ujjáépítés legfőbb eszköze a zsidó magántőke bevo-nása és az egyéni kolonizáció megszilárdítása. Az ujjáépítés alapfeltétele azonban a zsidó munka. Palesztinában az osztályharc nemzeti katasztrófát jelentene és ezért a jisiv különböző csoportjai kö-zött kölcsönös egyetértés alapján kell rendezni a kötelező választottbírósi rendszert. A zsidó népi kulturának alapja a héber nyelv.

Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS

A művészetek fejlődése a legrégibb időktől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Csuz,

biztos győ-patak, Ko Vasuti álló szobák, gon és שר el ves sétányo és táncz

Nyitva ma

Elő- és utó jegyzéseket tős

— Koloz-piarista ren-tik: Az elhu-utódjává Szöl-első kormány-és 1894-ben-rend hittudor

— Ameri-tetik a lány-fornia állambel-egy Charles L. ragyogóan szé-azonban köve-udvarlását. Et-meghivta a rep-délyes repülő-Amikor kiérte-készülékét, ma-az üléseket. A-beszállt a gépt-mielőtt Noreen-meglepetéséből, a felhők közö-államok egész-mindaddig ne-ritte el a szare

— A vá-szavazás hel-ügyí vezérigaz-lasztások napj-lyükön szavaz-ingen utazhat-vazás helyere-akarnak igény-megfizetni tar-ta a szavazó-igaz-venni.

— Főlaka-főintéző. Bu-kára tegnap főintézőt, aki s-intéző, betegsé-fürdőszobájában-akasztotta mag-ajtot feltörve, nek már csak

— Befejez-Berlinből jelent-A Reichstag e-sági indítványá

— Jól me-phiából jelentik-aki amerikai né-ünnepélyt rend-ber vett részt, előtt megtekint-templom romjai-ket görög és ki-a delphii ókori-mentheus-át adt-sikert aratott.

Tenni

Vás

Lü

NEUMANN
fiu
Pia

Csuz, reuma, köszvény és vesebaj ellen

biztos gyógyulást talál Bizusán (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal) Vasuti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztény és **כשר** ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek Naponta tér- és tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig
Elő- és utószезонban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság**. Posta: Heanda-Mare

— **Kolozsvári ember lett a budapesti piarista rend új főnöke.** Budapestről jelentik: Az elhunyt Hám Antal piarista rendfőnök utódjává Szölgényi Jánost, a rend tanácsának első kormánysegédjét nevezték ki, aki 1893-ban és 1894-ben Kolozsvárot igazgatója volt a rend hittudományos és tanárképző intézetének.

— **Amerikában már regülőgépen szöktetik a lányokat.** Newyorkból jelentik: A Kalifornia állambeli San Diegóban hónapok óta udvarolt egy Charles Layotte nevű 30 éves férfi, a 19 éves, ragyogóan szép Noreen Burkenak. A fiatal leány azonban következetesen visszautasította Layotte udvarlását. Erre a fiatal ember Burke kisasszonyt meghívta a repülőtérre. Tudniillik Layotte szenvedélyes repülő és egy kis aeroplán tulajdonosa. Amikor kiértek a repülőtérre, Layotte megmutatta készülékét, majd kérte a leányt, hogy próbálja ki az üléseket. Abban a pillanatban, amikor a leány beszállt a gépbe, Layotte megindította a motort és mielőtt Noreen Burke felcsudott volna szárnyú meglepetéséből, a gép már levegőbe emelkedett és a felhők között eltűnt. Bár Kalifornia és Arizona államok egész rendőrsége nyomoz a repülőgép után, mindaddig nem sikerült megállapítani, hogy hova vitte el a szerelmes pilóta Noreen Burket.

— **A választók ingyen utazhatnak a szavazás helyére.** Bukarestből jelentik: A vasutügyi vezérigazgatóság közli, hogy az országos választások napján azok, akik nem tartózkodási helyükön szavaznak, a választási igazolvány alapján ingyen utazhatnak a CFR III-ad osztályával a szavazás helyére és vissza. Akik magasabb osztályt akarnak igénybe venni, azok a tarifakülönbözetet megfizetni tartoznak. A gyors- és expresszvonatokat a szavazó-igazolvány alapján nem lehet igénybe venni.

— **Főlakasztotta magát egy uradalmi főintéző.** Budapestről jelentik: A Korányi-klinikára tegnap beszállították Klein Adolf uradalmi főintézőt, aki súlyos betegségben szenvedett. A főintéző, betegsége feletti elkeseredésében a klinika fürdőszobájában egy szétvagdalt törülközővel felakasztotta magát. Amikor az ápolószemélyzet az ajtót feltörve, behatolt a fürdőszobába, a főintézőnek már csak hült tetemét találta.

— **Befejeződött a német külpolitikai vita.** Berlinből jelentik: A külpolitikai vita befejeződött. A Reichstag elvetette a kommunisták bizalmatlansági indítványát.

— **Jól megy a görög költőknek.** Delphiből jelentik: Sikelianos görög költő és felesége, aki amerikai nő, Delphiben saját költségükön néptáncot rendeztek, amelyen mintegy ötezer ember vett részt, köztük a külföldi követségek is. Dél-eltől megtekintették a Kastali-forrást, az Apolló-templom romjait és más ókori emlékeket, amelyeket görög és külföldi régészek tártak fel. Délután a delphii ókori színházban Aischylos Leláncolt Prometheus-át adták elő. Valamennyi szereplő nagy sikert aratott.

Tennis-nadrág 500 L.

Vászon-öltönyök

Lüster-saccók

NEUMANN M. Cluj férfi- és
fiu-ruha áruhaza,
Piata Unirii 14.

Közgazdaság

Tőzsde

A forgalomban ma némi élénkség mutatkozott, de általában továbbra is lanyha volt a piac.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3235—3245	—	—	491 ¹ / ₂	3250	11041	13668	—	1925
Newyork	168—168 ¹ / ₂	51962	51968	2554	167	57370	71040	—	—
London	817—819	252375	252387	12402	818	2786 ¹ / ₄	344987	—	48569
Páris	665—670	2034 ¹ / ₂	2035	—	660	2247 ¹ / ₂	2782 ¹ / ₂	—	39172
Milano	979—980	301375	30121 ¹ / ₂	14875	980	3325	4110	—	581
Prága	498—500	1540	1540	—	500	169950	2104 ¹ / ₄	—	296 ¹ / ₄
Budapest	2930—2940	9060	9063	—	2950	—	12374	—	—
Belgrád	—	913 ¹ / ₂	91350	—	302	1009	124862	—	176
Bukarest	—	310 ¹ / ₂	310 ¹ / ₂	1530	—	344	426 ¹ / ₄	—	59 ¹ / ₂
Varsó	—	58	5800	—	1900	6415	79404	—	—
Bécs	2360—2370	7310	731150	—	2370	8075	—	—	—
Berlin	3985—4000	12312	12325	—	3995	13577	16829	—	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 310¹/₂, Páris 1530, Budapest 344, Bécs 42625, Prága —.—.

Demonstratív sztrájkot rendeztek a nagyváradi munkások. Nagyváradról jelentik: A nagyváradi gépgyári munkások tegnapi sztrájkba léptek, mire a hatóságok a munkásvezéreket letartóztatták és a kolozsvári hadbírószágra kísérték. Ma délelőtt a munkástanács küldöttsége Tempeleann prefektus intervencióját kérte a letartóztatott munkások szabadlábra helyezése érdekében. A küldöttség háromnegyed 12-re ment fel a prefekturára és ebben az időben az összes ipari üzemekben megkezdődött a negyedórás sztrájk, amelyet demonstrációként rendeztek a munkások. Tizenkét órákor tovább folyt a munka.

Fontos gazdasági tárgyalások Bécs, Budapest, Prága és Belgrád között. Bécsből jelentik: A kulisszák mögött a dunai utóállamok kormányai között fontos gazdasági tárgyalások vannak folyamatban, amelyek, ugye lehet, teljesen meg fogják változtatni Közép-európa konstellációját. Ausztria jelenleg két szomszédjával folytat kereskedelmi tárgyalásokat, Magyarországgal a napokban a megbeszélések ideiglenesen megszakadtak, a magyar delegáció Nickel követségi tanácsos vezetésével visszautazott Budapestre, hogy referáljon a magyar kormánynak. A magyar delegáció a napokban ugyan előreláthatólag újból Bécsbe jön, azonban a meg egyezésre nincs sok kilátás, mivel az osztrák kormány a magyar gabona vámját nem akarja mérsékelni. A másik állam, amellyel most Ausztria kereskedelmi tárgyalásokat folytat: Csehszlovákia. A csehszlovák-osztrák tárgyalások eredménnyel kecsegtetnek, mindazonáltal nincs kizárva, hogy a csehszlovák-osztrák kereskedelmi egyezmény megkötése őszig fog elhúzódni. A Bécsben tárgyaló csehszlovák delegáció jelenleg Prágában tartózkodik jelentéstétel céljából.

Az Első Román Botgyár Rt. alaptőkeemelésé. Egyik legutóbbi számunkban közöltük, hogy a bethleni Első Román Botgyár Rt. alaptőkéjét 1 millió 800 ezer lejről 5 millió lejre emelte fel. Közleményünkben sajtóhiba folytán a hír, mint a bethleni butorgyár alaptőkeemelésé jelent meg, ilyen cég azonban nincs és a tőkeemelés a botgyár hajtotta végre, amely tudvalegőleg az ország egyik legnagyobb és legmodernebbül felszerelt ilyen üzeme.

Negyvenhárom állam vesz részt a nemzetközi kereskedelmi kamarák kongresszusán. Stockholmból jelentik: Mint ismeretes, e hó 27-én nyitják meg Stockholmban a nemzetközi kereskedelmi kamarák negyedik kongresszusát. A tárgyalások székhelye a svéd parlamentben lesz. A megbeszélések tárgya tulajdonképpen a genfi világgazdasági konferencia határozatainak kivitele lesz. Eddigi jelentések szerint a kongresszuson 43 állam képviselői vesznek részt és a delegátusok száma ezen felül lesz. Ezenkívül megjelennek a Népszövetség, a Nemzetközi Munkügyi Hivatal és még néhány hasonló organizáció képviselői. A kongresszus elnöke Wallenberg, volt svéd külügyminiszter lesz.

Reformálják a török vámtarifát. A török sajtó közlése szerint rövid időn belül elkészül az új vámtarifa. Az új vámtörvény ennek dacára aligha lép 1928 július 24-ike előtt életbe, minthogy Törökország legfőbb kereskedelmi szerződése, amelyet Lausanneban a legtöbb kedvezmények alapján kötöttek csak 1928-ban jár le.

— **Nem szakadtak meg a német-francia kereskedelmi tárgyalások.** Párisból jelentik: Hivatalosan megcáfolják a német-francia kereskedelmi tárgyalások megszakadásának híreit. A két delegáció tegnap is megszakítás nélkül tárgyalt.

Vámegezmény Palesztina és Szíria között. Jeruzsálemből jelentik: Churchill angol pénzügyminiszter és a francia kormány tárgyalásokat folytat egy Palesztina és Szíria közötti vámegezmény létesítése céljából. A tárgyalások menetéből azonban kiderült, hogy az egyezmény sérti a palesztinai ipar érdekeit. A palesztinai iparosok egyesülete tehát elhatározta, hogy a brit és palesztina-kormányánál protestálni fog a várható egyezmény ellen.

A londoni Rothschild-ház nagy kölcsöne Berlin városának. Berlinből jelentik: A német főváros magisztrátusa a lapok jelentése szerint a londoni Rothschild-banknál egy ötmillió fontnyi kölcsönt vett föl harmincéves törlesztésre. A város a kölcsön után harminc százalékot fizet. A pénzt Berlin városa telkek vásárlására és vasúti investálásra fordítja.

Mindennemű bankügyletek

Bármilyen értékpapír, vasuti kötvények, korona és aranyjárdékok, rente impropietarii vétele és adása.

Külföldi kölcsönök közvetítése. Lombard

Erdélyi Takarékpénztár

Str. Reg. Maria 38. Tholdy László & Co.

Telef. 5-82.

Ne veszítse el a fejét az élet versenyében. Ön is előre halad, ha tanul. Az Ex Libris négy nyelvű könyvismertető folyóirat a legjobb tájékoztató. Még ma rendelje meg Lépage-tól Kolozsvárt. Évi előfizetés 120 lei, egy szám 20 lei.

A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok arktája a bankkamatláb kérdésében. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok, amely tudvalevőleg hosszú idő óta tartja állandó napirenden a bankkamatláb kérdését s amely már több ankétot rendezett ezzel a nagyfontosságú problémával kapcsolatban, ma, vasárnap ismét tárgyalás alá veszi ezt a kérdést, még pedig egy ankét keretében, amelyen Mosoiu tábornok, a liberális kormány minisztere is részt fog venni.

Uj bank Kolozsváron

Julius elsején Kolozsvár egy bankintézzettel gazdagodik. Megnyílik az Erdélyi Takarékpénztár Bankbetéti Társaság, amely a mi közgazdasági életünkben egészen újszerű üzletágat vezet be: a sajátítási kötvények, koronajáradékok és vasuti kötvények vételét és eladását. Azonfelül vesz és elad közforgalomban nem levő és árfolyammal nem bíró értékpapírokat. Budapesti és bécsi nagy bankházakkal élénk összeköttetést tart fenn és ilyenformán hosszulejáratu külföldi kölcsönök közvetítését is vállalja. A budapesti és bécsi tőzsdékre és bankcégekre szóló megbízásokat elintézi. Az új bank beltágjai: **Báró Atzél Ede, gróf Horváth Tholdy István és László Ákos.** A bank kültagja dr. Buia János.

Nyomdafestékek a világhírű Kidd Londoni gyár legjobb gyártmányai **legolcsóbbak Lepage-nál, Kvár.** — Adjon fel próbarendelést. Kérjen ajánlatot

SPORT

A kerületi bajnokság döntője

A kolozsvári Universitatea és a marosvásárhelyi Muresul ma délután 7 órakor csapnak össze a városi sporttelepen, a kerületi bajnok címért folyó küzdelemben. A mérkőzés győztese egyúttal az országos bajnokság elődöntőjébe kerül. Az Universitatea tegnap a KAC mérkőzésből lejátszatlanul maradt 20 perc utánjátszásában 1:0 arányban legyőzte a KAC-ot és így 16 ponttal erősítette meg bajnoki pozícióját. A Muresul gyors és lelkes játékosokból verbuválódott össze, de a marosvásárhelyi együttes technikai tudása nem üti meg az Universitatea készültségének mértékét. Így az Universitatea győzelmét tippeljük, annál is inkább, mert a kolozsvári egyetemi csapat minden bizonnyal ambicionálni fogja lelkesedésével azt, hogy Kolozsvár futballhegemóniáját megőrizhesse.

A játék igen izgalmasnak ígérkezik és reméljük, hogy Seliceanu erős kézzel fogja elfojtani a döntő hevében és izgalmaiban könnyen kitorontható durvaságokat. Az Universitatea rendes összeállításában játszik, a Muresul gerincét a Kolozsváron jól ismert Szász, Molnár, Attila, Apulzeanu, Farkas László stb. alkotják.

Pályázati hirdetés

A Mediesul-Aurit (Aranyos-medgyesi) orth. izr. askenazi hitk. metszői állásra pályázatot hirdet. Fizetés természetben és készpénzben megegyezés szerint. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg.

Egri Ferenc, elnök

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Közlemény. A „Magyar Színház” mozgó igazgatóságának van szerencséje a b. mozgólatogatók tudomására adni, hogy áldozatok árán sikerült „Carmen” c. kiváló film bemutatásának engedélyt megszereznie. A film Prosper Meérimee novellája után készült, rendezte: Jaques Feyder, az „Atlantide” és „Libanoni kastély” szerzője. Bár ezen film kölcsöndíja magasan túlhaladja az eddigieket, mégis, hogy mindenki láthassa a világ legnagyobb tragikáját, mindkét rész egyszerre lesz bemutatva, rendes helyárok mellett. A mozgó kasszája nyitva van d. u. 4 órától este 10-ig s ily módon a b. mozgólatogató közönség bármikor jegyet válthat és bemehet. Kivételesen a tiszteletjegyek csakis az esti 9 órai előadásig érvényesek. 9 óra után senki azokkal be nem mehet. Tekintetbe véve, hogy ezen film iránti érdeklődés óriási, felkérjük a b. közönséget, hogy azt már a legelső előadásokon megnézzék, mert a film csupán 3, esetleg 4 napig maradhat műsoron. Ezen film bemutatásával bizonyítani óhajtjuk, hogy a leghűvösebb nézőtérben a világ legjobb filmét mutatjuk be, hogy azoknak, kik Clujon maradnak, olcsó és kellemes szórakozást nyújthassunk. A következő filmek mindenki meglegedésére a legnagyobb szerűbbségek lesznek. Helyárok: 10 lejtől 40 lejtig.

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.
Kárpitos kellékek, zsinegek, kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910.

Pályázat

A Chisineu-Crisi hitközség kántor-metszőt keres, aki sochet ubodek legyen.
Javadalmazása: évi 72,000 lei, teljes schita, szép természetbeni lakás, nagy gyümölcsös kert és a szokásos mellékjöveldelmek.
Utiköltséget szigorúan csak a meghívottnak térítünk meg.

Chisineu-Cris (jud. Arad) 1927. június 15.

Elnökség

קאנקורו

דיא ארטה. אור. געמינדע סעקעליהוד וובט איינען שיהט ובודק מומחה דער איין גוטער בעל תפילה איזט. דיא פאסטען איזט זאמרט צו בעוועטצען. געדאלט לויט איבעראיינ-קאמען. בעווערבער אונטער 40 יאהרען וואללען איהרע אפערטע זאממט קבלות מיט אנאבע איהרעס פאמיליענשאנדעס דער געמינדע איינ-וענדען. רייזעשטעווען ווערדען נור דען בערופענען פערטימעט.

1927 יוני 21-טען יוני
סעקעליהוד אום
מיקל'ס Kein, Székelyhid.

Redőny

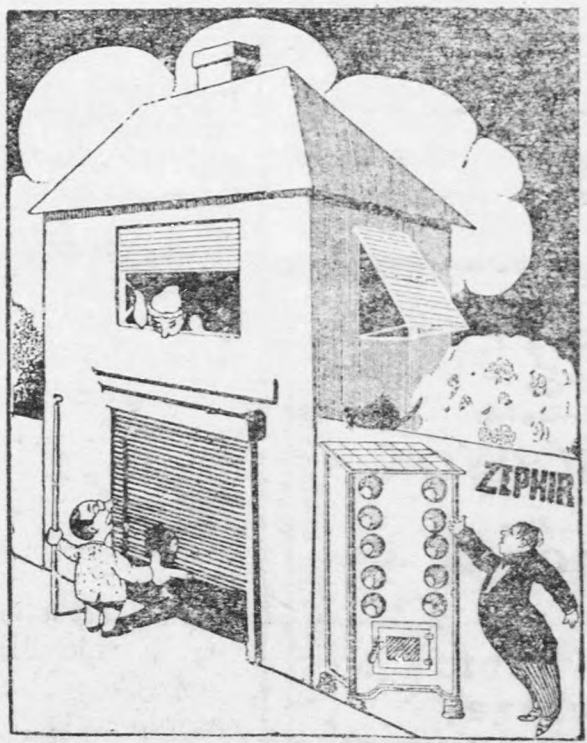
és kályhagyára
Szántó Dezső és Fia

Oradea, Str. Marasesti 8.

Acéllemez redőnyök, esslingeni faredőnyök. Napellenző szerkezetek, szabadalmazott

„ZEPHIR” kályhák

Redukált árak. Kérjen árjegyzéket.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelírók lezet csak egy továbbitunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Algyógyfürdőn ritualis konyhát vezetnek. Tessler, ort. sakter.

Utazó, nőtlen, egész országban bevezetve, magyar, német, román nyelvtudással, 200,000 lej kaucióval, elsőrendű referenciákkal, bármilyen állást keres. Esetleg betársulna vállalatba, szombat megtartásával. Perl Oradea, C. Victoriei 53.

Kolozs sósfürdőn כשר vendéglő nyílik meg júli. 5-én. Szíves pártfogást kér Mandulané.

Keresek jól főző zsidó szakácsnét azonnali belépésre. Agentur Comerciala, Braşov, Teliénpiac.

Értesítés

Szvetter-kötő tanfolyamomat június 1-én megnyitottam. Szvetterkötésre bárkit rövid idő alatt tökéletesen kitanítok. **R. Brenner** szvetter gyára Satumare Str. Aureliana (Tompa-u.) 19.

Használt jókarban levő gipszes és gipsztöltésre alkalmas zsákok bármilyen mennyiségben veszek. — **Hirsch József,** Turda, a „Fabrica de Gips Moldovenesti” bérlője. 2832

19 éves, intelligens, román, német, magyar nyelvt beszélni, a háztartás teendőiben jártas, teljesen árva zsidó urilány, előkelő vallásos zsidó családban ajánlkozik házikisasszonynak vagy gyermekek mellé, hol otthonra talál. Ajánlatot „Hűség” jelígyére a kiadóba kér.

Butor

legolcsóbban beszélgethető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

Tihucán, 900 méter magas klimatikus üdülőhelyen, július 15-iki kezdettel 12 szoba ágyemű nélkül kiadó. Egy szoba napi ára 20—50 lei. Olcsó כשר koszt. Vasut kétszer naponta. Gyengélkedőknek ultraviolet sugár kura. — Jelentkezés július 5-ig — Herzig, Borgóprund.

Metropolitól félpercnire egy félig kész ház eladó. Ertekezni Str. Baron L. Pop 10. sz. Fraternitas-nyomda

Kizárólag belvárosban, különbejáratu butorozott

szobát keres

lehetőleg fürdőszobával használatul július 1-r. Megbízható lakó, jelígyére a kiadóba. Telefon 977.

Az Attila-u. végén egy 1 szoba konyhás, esetleg egy 2 szoba konyhás lakás nagyon olcsón kiadó. — Ertekezhetni lehet a Fraternitas nyomdában Str. Baron L. Pop 10.

tervezetőség, kiadv. hivatal és nyom.

Cluj-Kolozsvár, St. L. Pop (Brassai-utca)

Telefon: szerk. és kiadóhiv. 9-77

21. N. Sz. — — —
Egyes szám ára p. advaron és vidéken Bakarestben is

1927 június 28

nyil a válas raszpá Vá

(Cluj-Kolozsvár sítójától.) Maniu vezére, aki a párt irányításán kívül erdélyi választási előtt 11 órakor Kolozsvárra érkező pártvezetőség tagja fel Maniut, hogy jelentésekről beszámoljon az óráktól kezdve irodáiban nyüzsgő tagozatok kiküldött jelentést tenni a helyek egy-egy határozatokról megakad.

Munkatársunk választással kapcsolatos megakadástól a következőket írta: — Szinte jellemtel, hogy amint a liberális hatalmat, az egész szóra megkezdődött hatósági tulkapás tartottam nyomban, aki az intervenció visszavonta az intézkedését, hogy csak permisszellel szigorúban betil.

— Kegyelmesnek nem volt. — vetettük közl. — A kormányzójából fakadóan sági megnyilvánulásokat tulbuzgósításként több H. a csendőrségek a ket és ezért ititkára, Madgearu Ducánál, hogy ez

Seni meg

Munkatársunk a nemzeti paraszti speciális terrorizmus Maramarosna — A maramar — mondotta Ma veniáltunk Duca ségesnek tartom sines oka félni p semmilyen körül nösen ma nem, a kifejezte legfelső kon tiszteletben szabad vélemény

— Milyenek zetet és a párt e — Tegnap B párt nagygyűlést kozáson felüli tő lasztók. De nem